

Emma Crebolder
UITLICHTEN

Nieuw Amsterdam, 2022
64 pagina's, € 21,99

Tegen het vergeten

In haar nieuwe bundel *Uitlichten* richt Emma Crebolder het zoeklicht van de herinnering op haar gehele levensloop, waarbij de nadruk ligt op haar verleden als kind in Zeeland en als volwassen vrouw in Tanzania. In beide periodes speelt haar verbondenheid met de natuur en de dieren een belangrijke rol. Zonder sentimentaliteit, maar met een vleugje heimwee voert ze de lezer via haar taal moeiteloos mee naar voorvallen uit haar leven die zij voor het voetlicht wil brengen. Hierbij zoekt ze bewust de contrasten op tussen de tijd van haar jeugd aan de Schelde in Zeeland en als volwassene in Tanzania, om vervolgens beide te laten vervloeien in de overeenkomst van het geheel van haar leven. Zo staan gedichten over een salamander en die over een leguaan, de savanne en de zee, witte gympen en een lendendoek met rode veertjes, vlechtwerk van wilgentenen van de Nederlandse knotwilg en dat van riet uit Afrika naast elkaar in een verzoening zonder voorkeur of waardeoordeel.

De concordantie in een taal
bood de hele zin haar kleuren. Ik leerde Swahili.
Kupenda ku tamu/ na unga ku ponda.
Liefhebben is zoet/ en meel fijnstampen.

Hoe men mij heeft toegerust om
namen van gewassen en vruchten
af te likken. Een honing die blijft druppen.

Hoe ik een wilde tuinman huurde
die niet te richten was, maar
wel de liefde voor mijn biotoop bij snoeide.

Eens verscheen een witte giraffe
Op mijn pad en keerde om onder acaciabomen.

Crebolder ontsluit het verleden met het doorgeven van herinnerde tradities in de steeds herhaalde versregel waarmee diverse gedichten beginnen: 'Hoe ik niet vergat', als een vermaning aan zichzelf om te waken over dat wat verloren dreigt te raken: 'Hoe ik niet vergat./ Ik voelde mezelf terugkeren/ naar het herinnerde begin/ ik wilde dat'. Verleden, heden en

toekomst worden met elkaar verbonden door steeds terugkerende elementen. Een steen, door een kind in een doosje gelegd, wordt een symbool van herinneringen uit een lang leven als datzelfde kind de steen terugvindt als ze bijna overgrootmoeder is. 'De hand die tastend uit het manuscript zilvervisjes joeg en/ verder las waar men gebleven was.'

De dichter schuwt het delen van heel persoonlijke ervaringen niet, zoals het baren van een kind, haar liefde voor muziek en haar diepgevoelde verwantschap met de vos, die in veel van haar werk een plaats inneemt en die ook door deze bundel danst. Af en toe is het moeilijk om haar spoor door de tijd te volgen, omdat ze slechts enkele aanwijzingen over de gebeurtenissen in haar leven geeft, waardoor de lezer als een schatgraver op zoek moet gaan naar het geheim erachter. Het maakt de indruk alsof Crebolder deze bundel heeft geschreven voor zichzelf, om niet te vergeten, zonder dat haar daarbij een lezer voor ogen stond. Maar ondanks de raadsels die ze opwerpt is het een avontuur om je aan haar hand mee te laten voeren op deze reis door haar leven.

De bundel toont een chronologisch verloop in de gedichten, die voeren van het kind dat de dichter was naar de overgrootmoeder die ze nu is. Zo werd er een kind geboren dat naar een instelling moest, de geliefde stierf, de ouderdom

doet zijn intrede: 'Als zij met haar lied weer verder reizen loopt zij voorop een/ mens alleen gebleven om te waken over een korrel zand/ die steeds verloren dreigt te raken.'

De gedichten zijn zonder eindrijm en wisselend van lengte. De bundel vormt een afgerond, goed gecomponeerd geheel dat een dichtersleven van tachtig jaar hartstocht bestrijkt. De eenvoud van haar taalgebruik loopt omgekeerd evenredig aan de zeggingskracht van haar gedichten; hoe groter de emoties, des te minder Crebolder grote woorden nodig heeft:

Onderweg slaan takken watertaal uit
nog ver van de kust vandaan.
Zo'n zeeverlangen bereikte mij ooit
tijdens waaidagen in de savanne.

Crebolder schrijft om niet te vergeten. Haar poëzie bewaart haar in de herinnering van de lezer.

HETTIE MARZAK

Docent Nederlands, columnist en poëzierecensent.